

Jan Woskowski

Konkurs na pamiątnik lub wspomnienie nauczyciela-weterana zorganizowany przez "Głos Nauczycielski"

Przegląd Socjologiczny Sociological Review 12, 322-323

1958

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Spośród 746 uczestników konkursu 116 (15,4^o/o) zadeklarowało swoją przynależność do PZPR, 11 (1,4^o/o) do ZSL, 6 (0,8^o/o) do SD, 15 (2°/o) do ZMP i 2 (0,2^o/o) do ZMS.

Najwięcej prac konkursowych otrzymano z miasta stołecznego Warszawy (110 prac, co stanowi 14,6^o/o wszystkich życiorysów). Dużą stosunkowo ilość prac nadesłano również z województw: krakowskiego (72 prace -- 9,6^o/o), katowickiego (68 prac -- 9,0^o/o) oraz wrocławskiego (89 prac -- 11,8^o/o). Najmniej prac konkursowych wpłynęło z województwa białostockiego (10 prac -- 1,3^o/o). Dwie prace przysłali Polacy przebywający w Związku Radzieckim.

Najwięcej prac przysłano z miast wielkich, liczących 100 000 i ponad 100 000 mieszkańców (354 prace -- 47,2^o/o). Najmniej licznie wzięli udział w konkursie mieszkańcy wsi (23 prace -- 3,0^o/o) oraz miast liczących od 50 000 do 100 000 ludności (42 prace--5,6^o/o).

Przewidziane jest, że w przyszłości pracownicy Zakładu Badań Socjologicznych PAN oraz Katedry Socjologii przy U.Ł. przygotowują kilkutomowe wydanie pamiętników i życiorysów inteligentów oraz wykorzystują nadesłane prace w opracowaniach naukowych.

Krystyna Lutyńska

KONKURS NA PAMIĘTNIK LUB WSPOMNIENIE NAUCZYCIELA-WETERANA ZORGANIZOWANY PRZEZ „GŁOS NAUCZYCIELSKI”

W maju 1955 r. pojawiła się na łamach „Głosu Nauczycielskiego” pierwsza odezwa wzywająca do udziału w konkursie, który miał dostarczyć materiałów dotyczących życia i działalności najstarszego pokolenia nauczycieli. Jak podkreśla odezwa, konkurs ogłoszono „dla uczczenia 50-lecia Związku Nauczycielstwa Polskiego, w okresie przygotowań do zjazdu krajowego ZZNP”. Sama idea konkursu powstała w związku z napływaniem do redakcji w tymże okresie wielu listów od starych nauczycieli, w których poruszali oni cały szereg problemów związanych z losami starych nauczycieli, nauczycieli-emerytów. Jednocześnie wzrastało społeczne zainteresowanie losami nauczycieli-weteranów. Zarysowywała się koncepcja budowy Domu Nauczyciela-Weterana.

Odezwa skierowana była do nauczycieli i pracowników oświatowych zarówno czynnych, jak i emerytowanych, pracujących w różnych okresach w szkolnictwie polskim i będących członkami polskich nauczycielskich związków zawodowych. Redakcja pozostawiała uczestnikom konkursu całkowitą swobodę w wyborze formy, zakresu tematycznego i czasowego, objętości itp. prac nadsyłanych na konkurs, stawiając jedynie wymagania co do czytelności pisma. Dla autorów najlepszych prac przeznaczono szereg nagród pieniężnych: jedna I — w wys. 3000 zł, dwie II — w wys. 2000 zł, dwie III — w wys. 1500 zł, trzy IV — w wys. 1000 zł. Ponadto pomiędzy autorów prac wyróżnionych miały być rozlosowane materiały ubraniowe, książki itp. Autorom prac, które byłyby opublikowane w „Głosie Nauczycielskim”, zapewniono honorarium autorskie, bez względu na to, czy praca została już wcześniej nagrodzona, czy nie. Termin nadsyłania prac upływał z dniem 31 października 1955 r.

W wyniku konkursu uzyskano 114 prac odpowiadających jego warunkom i 11 prac, których do konkursu nie zakwalifikowano. Wśród prac przyjętych przeważały wspomnienia (pamiętnik nadesłano tylko jeden). Objętość ich wahała się od kilku do 700 stron rękopisu. Łączna objętość nadesłanych prac wyniosła (po przeliczeniu) ponad 4000 stron maszynopisu.

Uczestnicy konkursu to przeważnie ludzie starzy, o dużym stażu zawodowym, pracujący w szkolnictwie często już w okresie zaborów. Większość z nich liczyła około 60 lat życia. 55% prac nadesłanych na konkurs to prace pisane przez mężczyzn. Wśród uczestników konkursu spotykamy prawie w równym stopniu nauczycieli szkół wiejskich (47%), jak i miejskich (51%); 2% — brak bliższych danych. Większość stanowią jednak nauczyciele szkół podstawowych (70%). Pozostali to głównie nauczyciele średnich szkół ogólnokształcących.

W skład jury konkursowego weszło 9 osób, wśród nich przedstawiciele redakcji „Głosu Nauczycielskiego”, ZZNP, Ministerstwa Oświaty, Wyd. Oświaty KC PZPR i inni czołowi działacze związkowi i oświatowi. Prace komisji przebiegały sprawnie, faktycznie jednak jej skład osobowy zawęził się do siedmiu osób aktywnie w niej pracujących.

W wyniku oceny nadesłanych materiałów konkursowych zwiększono liczbę nagród pieniężnych do dziesięciu oraz autorom trzydziestu dalszych wyróżnionych prac przyznano nagrody po 500 zł.

Część ocenionych prac odesłano autorom na ich życzenie. Niektóre wykorzystano, zgodnie z odezwą konkursową, w „Głosie Nauczycielskim”, drukując szczególnie ciekawe wspomnienia. Najciekawsze, nagrodzone wspomnienia ukażą się w zbiorze opracowywanym obecnie przez PZWS. Inicjator i organizator konkursu — redakcja „Głosu Nauczycielskiego” — nie bierze w tych pracach udziału. Uwaga tego tygodnika skupia się w ostatnim okresie na zagadnieniach związanych ściśle z działalnością związku. Zmieniły się więc częściowo jego zainteresowania i problematyka. Niemniej jednak należy zwrócić uwagę na nowy ciekawy konkurs zorganizowany przez redakcję tegoż pisma. W październiku ubiegłego roku ogłoszono konkurs na wspomnienia dotyczące okresu tajnego nauczania. Do końca lutego br. wpłynęło ponad 100 prac konkursowych. Są to prace objętościowo raczej mniejsze, zawierające jednak wiele ciekawego materiału do objętego ich tematyką okresu naszego szkolnictwa. Należy spodziewać się dalszego napływu prac.

Materiały uzyskane drogą obu wymienionych konkursów posiadają dużą wartość socjologiczną i historyczną i stanowią cenne dokumenty badawcze dla placówek naukowych interesujących się problematyką polskiej inteligencji i jej historią. Jak dotychczas, w tym zakresie wspomniane materiały nie zostały dostatecznie wykorzystane.

Jan Woskowski

INFORMACJA O BADANIACH NAD MAŁĄ GRUPĄ W PRZEMYŚLE

W łódzkim ośrodku socjologicznym gościł w miesiącach wakacyjnych (lipcu i sierpniu) prof. J. Thomas Kolaja z Talladega College z Alabamy. Przy współpracy niżej podpisanego prowadził on w ciągu dwóch miesięcy badania nad społecznymi przyczynami wydajności pracy. Badaniami objęte zostały dwa zespoły w tkalni w jednym z łódzkich zakładów przemysłu bawełnianego.

Badania prowadzono po kilka i więcej godzin dziennie zarówno w zakładzie, jak i poza zakładem. Badania prowadzono przy pomocy różnych technik badań socjologicznych: ukryte i jawne wywiady, obserwacje, udział w zebraniach i naradach, wywiady przy pomocy kwestionariusza, zbieranie materiałów dotyczących wydajności pracy, wykonania planów, wysokości zarobków itp. Zebrane materiały mają wyjaśnić szereg problemów zasługujących na uwagę z punktu teoretycznego i praktycznego, a więc ważnych zarówno dla socjologów, jak i dla działaczy gospodarczych.